

Suç İşlemiş Şizofrenlerin Suç Profili, Sosyodemografik Özellikler ve Mükerrer Suç Açısından Değerlendirilmesi

Uzm. Dr. Yalçın Büyük

Adli Tıp Uzmanı, T.C. Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Cerrahpaşa İstanbul

Uzm. Dr. Emine Yavuz

Psikiyatri Uzmanı, T.C. Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Cerrahpaşa İstanbul

Uzm. Dr. Hızır Aslıyüksek

Adli Tıp Uzmanı, T.C. Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Cerrahpaşa İstanbul

Dr. Gülay Kurnaz

Adli Tıp Asistanı, T.C. Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Cerrahpaşa İstanbul

Özet

Çalışma suç işlemiş şizofrenlerin demografik özellikler, suç profili ve mükerrer suç açısından değerlendirilmesi amacıyla retrospektif rapor taraması şeklinde düzenlenmiş ve elde edilen veriler literatür verileriyle uyumlu bulunmuştur. Vakaların 46'sında (Tüm vakalar için %10.9, erkek hasta grubu için %11.7) güncel suç dışında başka suç nedeniyle TCK 46. madde kapsamında değerlendirilen suç kayıtlarına rastlanmıştır. Güncel suç dışında sabıka kaydı bulunan hastaların tümü erkek olup kadın hasta grubunda eski sabıka kaydına rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Suç, şizofreni, suç cinsi, mükerrer suç.

Summary

Schizophrenic cases who were evaluated in the forensic medicine institute of Turkey for penal responsibility were analyzed retrospectively in terms of crime profile, sociodemographic features and repeated crime. In 46% of cases at least one another crime was determined. All repeated crime cases were male and the data were found to be consistent with literature data.

Key words: Crime, schizophrenia, crime profile, repeated crime.

Giriş

Suç; hukuki bir zarar yaratan, kişi ya da toplum güvenliğini sarsan, kamu düzenini bozup, geli-

şimini engelleyen sonuçlar doğuran ve cezalandırılması gereken davranıştır. TCK'nda bir kişinin işlemiş olduğu suçtan dolayı cezalandırılması için ceza ehliyetini haiz olup, söz konusu suçu işlediği sırada irade ve şuur serbestisini elinde bulundurması, olayları açıklıkla anlayabilip onlardan sağlıklı sonuçlara varabilme kabiliyetine sahip olması gereklidir. Ceza ehliyeti olmayan sanığa ceza tayin edilemez, ancak sanık hasta olarak kabul edildiğinden iyileşene kadar ağır cezayı gerektiren suçlarda 1 seneden az olmamak koşulu ile bir akıl hastalıkları hastanesinde tedavi altına alınır. Hastane kurulundan iyileştigiğine dair bir karar alındığında belirli bir süre düzenli aralıklarla kontrole gelmesi koşulu ile rapor düzenlenir ve mahkemece alınan bir kararla serbest bırakılır. Tüm bu süreç TCK 46. maddesine düzenlenmiştir. Bu şekilde kanun koyucu hastalığı nedeniyle ceza ehliyeti olmayanların muhafaza ve tedavi altına alınmaları aynı zamanda toplum güvenliğini koruma işlevini yerine getirmiş olmaktadır. Şizofrenik hastalar da bir suç işlediklerinde TCK 46. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir.

Psikiyatride güncel sorunlardan biri de hastaların çevrelerine ve kendilerine zarar verebilmelelidir. Sosyal destekten yoksun olan ve bu anlamda gerekli takiplerin zamanında yapılamadığı hastalar çeşitli suçlarla adli psikiyatrinin inceleme konusu olmaktadır.

Zitrin ve arkadaşları 1969-1971 yılları arasında hastaneden çıkarılmış 867 hastayı 2 yıl süresince takip etmişler ve %22.3'ünün suç işlediğini, 20-29 yaşlar arasında suç oranının en yüksek olduğunu ve tanı olarak da hastaların yaklaşık yarısının şizofrenik olduğunu bildirmişlerdi (1). Giovannoni ve Gurel; 4 yıl boyunca takip ettikleri 1142 psikotik hastada yaralama, öldürme ve hırsızlık suçlarının genel popülasyona göre daha yüksek olduğunu, hastaların %95 inin şizofrenik olduğunu ve bunların çoğunda alkol kötü kullanımını öyküsünün de bulunduğunu tespit etmişlerdi (2).

Literatürdeki şizofrenlerin işledikleri suçlarla il-

gili çalışmalara bakıldığında 61 suç işlemiş şizofrenin yer aldığı bir incelemede işledikleri suçların %34'ünün kazanca yönelik, %3'ünün cinsel suç, %32'sinin minör şiddet unsuru içeren suç ve %17'sinin minör şiddet unsuru içeren suç ve %13'ünün homosid olduğu bildirilmişti. Aynı çalışmada şizofrenlerin kurbanlarının %39'unun aile üyesi ya da yakını olduğu tespit edilmişti (3). %74'ü şizofren olan bir muhafaza ve tedavi popülasyonunda yapılan başka bir çalışmada ise kurbanların %40'ının yakın, %40'ının ise yabancı olduğu, tüm suçlar arasında cinayet oranının %29.6 olduğu bildirilmişti (4).

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde Şubat 1990 - Aralık 1990 tarihleri arasında muhafaza ve tedavileri sürdürülen 50 suç işlemiş şizofren hastasıyla yapılan bir çalışmada; yaş ortalamasının 35.7 olduğu, bu grup içinde toplam suç sayısının 66 olup, 8 kişinin mükerrer suçlu (%16) olduğu, 2 hastanın değişik zamanlarda işlenmiş 2'den fazla suçu olduğu tespit edilmişti (5). Bu hasta grubunda en fazla oranda görülen suçlar kişilere karşı işlenen suçlardı. %33'lük bir oran ile cinayet ve yaralama birinci sırada gelmekte idi (5).

Yöntem

Adli Tıp Kurumu 4. İhtisas Kurulu'na 1999-2000 yılları arasında ceza ehliyeti açısından değerlendirilerek şizofreni tanısı ile TCK 46. maddesinin tatbikinin uygun olduğu mütalaaasına varılan 394 erkek ve 28 kadın toplam 422 hasta retrospektif olarak değerlendirilmiştir (Tablo 1, Şekil 1). Araştırma retrospektif rapor taraması şeklinde olduğu için bazı bilgiler (eğitim durumu, memleket, medeni hal gibi) raporlarda bulunmamış, bu nedenle sosyodemografik özellikler sadece yaş ve cinsiyet ile sınırlı kalmıştır. Vakalar; suç profili, suç işleme yaşı ve mükerrer suç açısından değerlendirilmiştir. Bir önceki suç ile güncel suç arasındaki interval de değerlendirilerek muhafaza ve tedavi sürecinin önemli vurgulanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR DEMOGRAFİK VERİLER

1- YAŞ

Suç işlemiş şizofrenlerde toplam 394 erkek hastanın 150'si (%38) ve toplam 28 kadın hastanın 9'u (%32) 31-40 yaş grubu içinde olup, her iki cinsiyet için en sık suç işlenen yaş grubu 31-40 yaş grubudur. İkinci sırada en sık suç işlenen yaş dilimi her iki cinsiyet için de 21-30 yaş dilimidir (Tablo 2, Şekil 2).

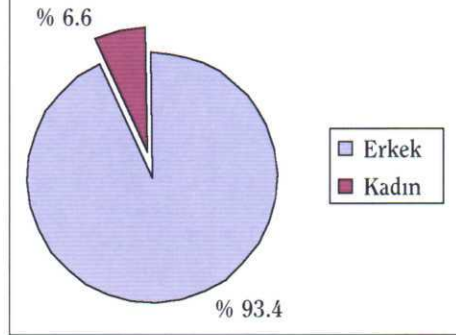
2- CİNSİYET

Çalışma kapsamına giren toplam 422 şizofrenin 28'i kadın (%6.6) ve 394'ü erkektir (%93.4) (Tablo 1, Şekil 1).

Tablo 1: Vakaların Cinsiyet Dağılımı

	N	%
ERKEK	394	93.4
KADIN	28	6.6
TOPLAM	422	100

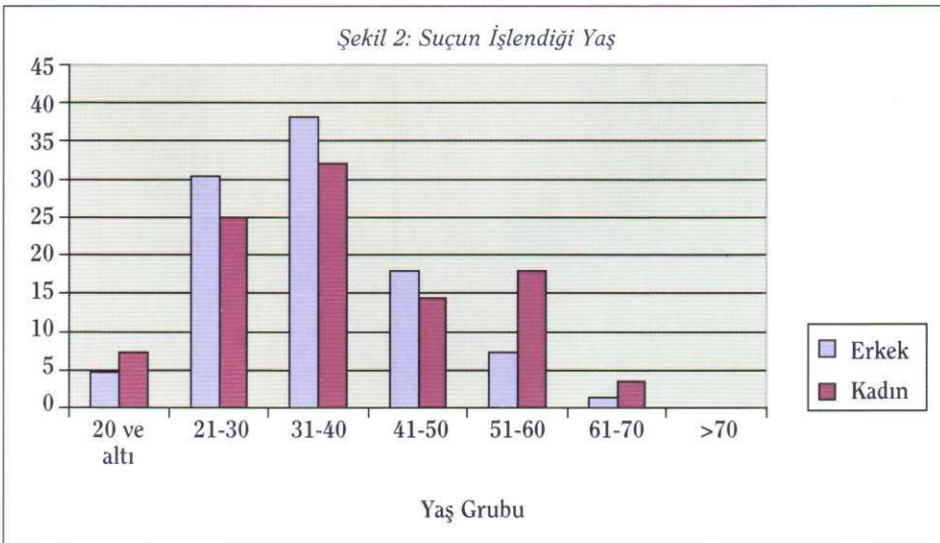
Şekil 1: Vakaların Cinsiyet Dağılımı

Tablo 2: Suçun İşlendiği Yaş

	ERKEK		KADIN	
	N	%	N	%
20 ve altı	19	4.8	2	7.2
21-30	120	30.5	7	25
31-40	150	38.1	9	32
41-50	70	17.8	4	14.3
51-60	29	7.3	5	17.9
61-70	6	1.5	1	3.6
>70	0	0	0	0
Toplam	394	100	28	100

Şekil 2: Suçun İşlendiği Yaş

SUÇLARLA İLGİLİ VERİLER

1- SUÇUN CİNSİ

Toplam 422 hastanın işlediği suçlar analiz edildiğinde her iki cinsiyet için de en fazla suçun adam öldürme suçu olduğu görülmektedir. Erkek hasta grubunda 116 (%29.4), kadın hasta grubunda 10 (%35.8) sanık, adam öldürme suçu nedeniyle 46. madde kapsamında değerlendirilmiştir. Erkek hasta grubunda ikinci sırayı %15.2 ile müessir fiil almakta iken, kadın hasta grubunda ikinci sırayı %21.4'lük bir oran ile tehdit, hakaret almaktadır. Diğer başlığı altında zimmet, görevli memura mukavemet, cezaevinden firar, ehliyesiz araba kullanmak, elektrik direğine ya-

zı yazmak ve çocuk kaçırma gibi çok seyrek olan suçlar toplanmıştır (Tablo 3, Şekil 3).

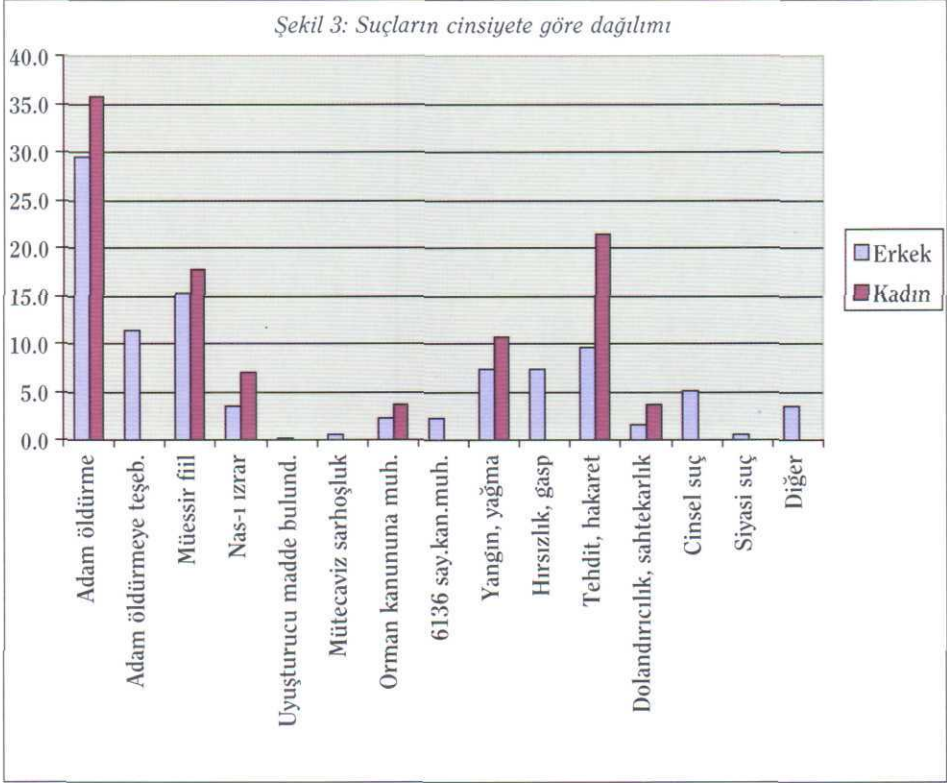
2- ADAM ÖLDÜRME SUÇUNDA KURBANIN YAKINLIĞI

Toplam 126 olan adam öldürme suçunun kurbanlarının sanığa yakınlık derecesi değerlendirildiğinde; 72'sinin yabancı olduğu, kurbanlardan 5'inin sanıkların çocukları, 20'sinin sanık eşleri, 10'unun sanıkların anneleri, 13'ünün sanıkların babaları ve 6'sının da sanıkların kardeşleri oldukları görülmektedir. Kurbanların yakınlık dereceleri ile sanık cinsiyeti arasındaki ilişki Tablo 4'te sunulmuştur (Tablo 4, Şekil 4).

Tablo 3: Suçların cinsiyete göre dağılımı

SUÇLAR	ERKEK		KADIN	
	N	%	N	%
Adam öldürme	116	29.4	10	35.8
Adam öldürmeye teşeb.	45	11.4	0	0
Müessir fiil	60	15.2	5	17.8
Nas-ı ızzar	14	3.6	2	7.1
Uyuşturucu madde bulund.	1	0.3	0	0
Mütecaviz sarhoşluk	2	0.5	0	0
Orman kanununa muh.	9	2.3	1	3.6
6136 say.kan.muh.	9	2.3	0	0
Yangın, yağma	29	7.4	3	10.7
Hırsızlık, gasp	29	7.4	0	0
Tehdit, hakaret	38	9.6	6	21.4
Dolandırıcılık, sahtekârlık	6	1.5	1	3.6
Cinsel suç	20	5.1	0	0
Siyasi suç	2	0.5	0	0
Diğer	14	3.6	0	0
TOPLAM	394	100	28	100

Şekil 3: Suçların cinsiyete göre dağılımı

Tablo 4: Adam öldürme suçlarındaki kurban-sanık yakınlık derecesi

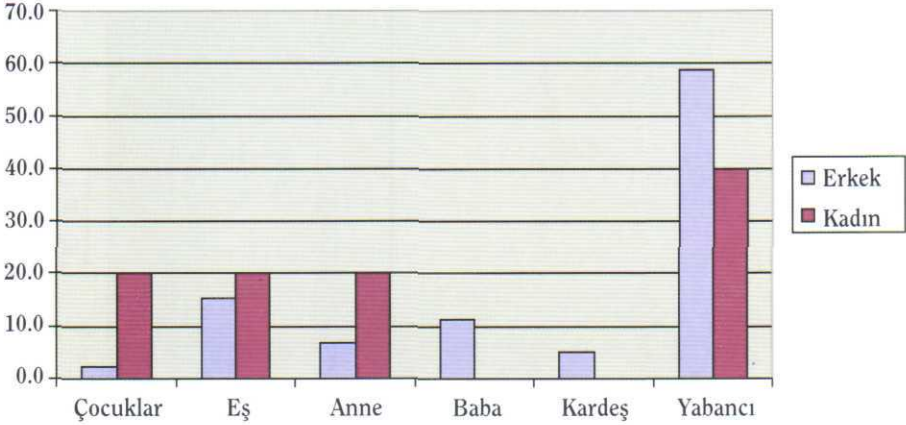
	ERKEK		KADIN	
	N	%	N	%
Yakınlık derecesi				
Çocuklar	3	2.5	2	20
Eş	18	15.5	2	20
Anne	8	6.9	2	20
Baba	13	11.3	0	0
Kardeş	6	5.2	0	0
Yabancı	68	58.6	4	40
TOPLAM	116	100	10	100

3- ÖNCEKİ SUÇLAR

Mevcut suç dışında daha önceden ceza ehliyeti açısından değerlendirilerek TCK'nun 46. maddesinin uygulanmasına dair tıbbi kaydı olan vakalar suç sayıları ve güncel suçla olan interval aç-

sından değerlendirildi. Çalışma kapsamındaki 422 şizofren suçlu önceki suçları açısından değerlendirildiğinde; zaten sayıca düşük olan kadın hasta grubunda mevcut suç dışında kayıtlı suça rastlanmadı. Toplam sayıları 394 olan erkek hasta grubunda önceki suç kaydı olan vaka sayısının 46 (%11.7) olduğu görüldü. (Tablo 5, Şekil 5). Bu vakalar arasında bir sanığın aynı suç 2 yıl içinde 10 kez işlemiş olduğu tespit edildi. Güncel suç öncesine ait suç kaydı bulunan 46 suç işlemiş şizofrenin önceki suç sayıları değerlendirildiğinde 36'sında 1 kez, 4'ünde 2 kez ve 6'sında da 3 ya da daha fazla suç kaydı olduğu görüldü. Güncel suç ile bir önceki en son suç arasındaki interval değerlendirildiğinde; 1 yıl ve daha az intervalde 20 suç, 1-2 yıllık intervalde 6 suç ve 2 yıldan daha fazla bir intervalde 20 suç kaydına rastlanmıştır (Tablo 6, Şekil 6).

Şekil 4: Adam öldürme suçlarında kurban-sanık yakınlık derecesi

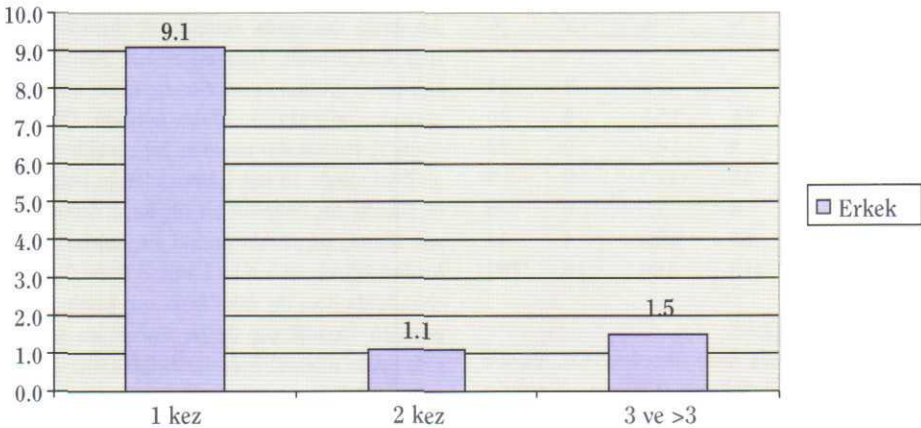
Tablo 5: Eski suç sayısı ile toplam vaka sayısı arasındaki ilişki

	ERKEK		KADIN	
	N	%	N	%
1 kez	36	9.1	0	0
2 kez	4	1.1	0	0
3 ve >3	6	1.5	0	0
TOPLAM	46	11.7	0	0

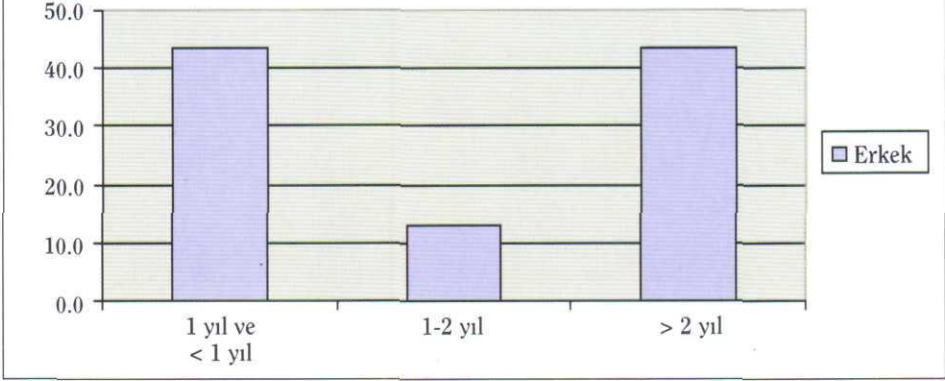
Tablo 6: Bir önceki eski suç ile güncel suç arasındaki interval

	ERKEK		KADIN	
	N	%	N	%
1 yıl ve <1 yıl	20	43.5	0	0
1-2 yıl	6	13	0	0
2 yıldan fazla	20	43.5	0	0
TOPLAM	46	100	0	0

Şekil 5: Eski suç sayısı ile toplam vaka sayısı arasındaki ilişki

Şekil 6: Bir önceki suç ile güncel suç arasındaki interval

Mükerrer sabıkası olan 46 erkek hastanın eski suçları incelendiğinde 46 vakanın 9'unda (%19.6) adam öldürme suçu, 7'sinde (%15.2) tehdit, hakaret suçu, 7'sinde (%15.2) müessir fiil ve 5'inde (%10.9) hırsızlık suçu kayıtlarına rastlanmıştır. Toplam 46 olan mükerrer suç vakasında %19.6 ile adam öldürme suçu birinci sırayı almaktadır (Tablo 7, Şekil 7).

Tablo 7: Mükerrer Sabıkası Olan Vakalarda Eski Suç Profili

Suç	N	%
Orman Kanununa Muhalefet	2	4,3
Hırsızlık	5	10,9
Adam Öldürme	9	19,6
Nası Izrar	1	2,2
Cinsel Suç	4	8,7
Tehdit, Hakaret	7	15,2
Öldürmeye Teşebbüs	3	6,5
6136 S.K. Muhalefet	3	6,5
Yangın, Yağma	4	8,7
Mütecevaz Sarhoşluk	1	2,2
Müessir Fiil	7	15,2
Toplam	46	100

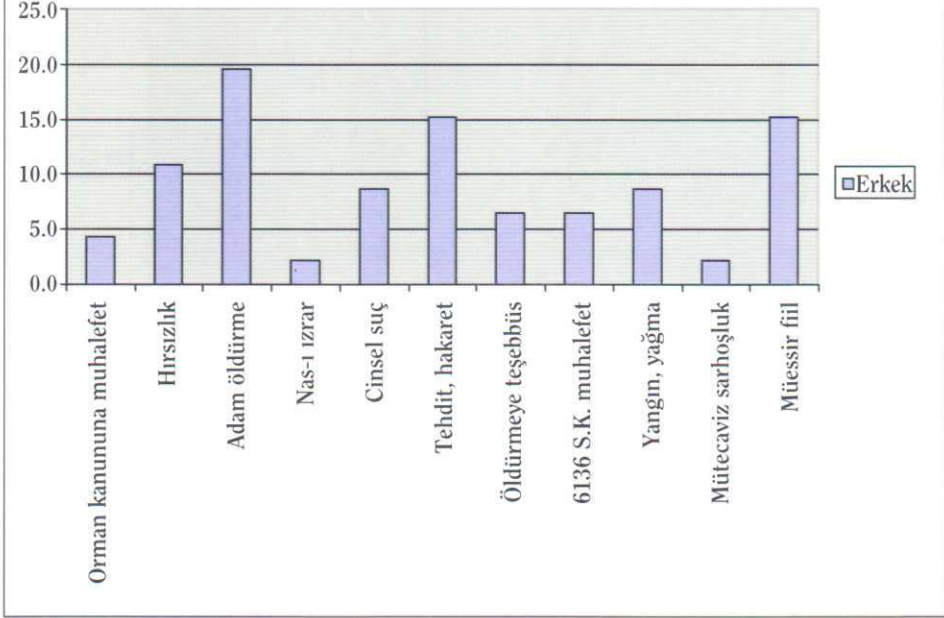
TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bulgular ışığında suç işleyerek adli psikiyatrinin inceleme konusu olan şizofrenlerin önemli bir bölümünün erkek olduğu, toplam 422 sa-

nık arasında erkeklerin 394 kişi ile vakaların %93.4'ünü oluşturduğu görüldü. 422 şizofren suçlu arasında 28 kişi ile kadınlar, %6.6 gibi oldukça düşük bir oranda tespit edilmiştir. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde muhafaza ve tedavileri yapılmakta olan 898 suç işlemiş psikiyatrik hasta grubunun 840'ı erkek (%93.5) ve 58'i kadın (%6.5) olarak tespit edilmişti (2). Tespit ettiğimiz oranlar bu verilerle uyumlu bulunmuş ve kadın şizofrenlerde suç oranının anlamlı derecede düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu düşüklüğün ülkemizin sosyal yapısı ile ilişkili olduğunu düşünmekteyiz.

Suçun işlendiği yaş dilimi incelendiğinde; her iki cinsiyet için de en fazla suçun işlendiği yaş diliminin 31-40 yaş dilimi olduğunu tespit ettik. Zitrin ve arkadaşlarına ait çalışmada en fazla suç işlenen yaş diliminin 20-29 yaşlar arasında olduğu bildirilmişti (1). F.Maner ve arkadaşlarının çalışmasında ise en fazla suç işlenen yaş diliminin 21-30 yaş grubu olduğu bildirilmişti (2). Bizim tespit ettiğimiz yaş diliminin onların çalışmasında 2. sırada en fazla suç işlenen yaş olduğunu belirtmişlerdi (1,2). Bizim verilerimize göre her iki cinsiyet için ikinci sırada en fazla suç işlenen yaş dilimi ise 21-30 yaş dilimidir (Tablo 2, Şekil 2). Her iki cinsiyet için de en fazla işlenen suçun öldürme olduğu, 394 erkek hastanın 116'sının (%29.4) ve 28 kadının 10'unun (%35.8) adam öl-

Şekil 7: Mükerrer sabıkası olan vakalarda güncel suçtan önceki suçların suça göre dağılımı

dürme suçu nedeniyle 46. madde kapsamında değerlendirildiğini tespit ettik. İkinci sırada en fazla işlenen suçun erkeklerde %15.2 ile müessir fiil olduğu, kadınlarda ise %21.4 ile tehdit, hakaret olduğunu tespit ettik. (Tablo 3, Şekil 3). Sadece erkek şizofrenlerden oluşan bir muhafaza ve tedavi grubunda Uygur ve arkadaşlarının çalışmasında da %43'lük bir oran ile birinci sırayı öldürme suçu almaktaydı (5).

Her iki cinsiyet için de en fazla işlenen suç olarak tespit edilen adam öldürme suçunda kurban-sanık yakınlığı değerlendirildiğinde; toplam 126 olan adam öldürme suçunda kurbanların %42.8'inin yakın akraba, (eş, anne, baba, çocuk, kardeş) olduğu ve %57.2'sinin ise yabancı olduğunu tespit ettik (Tablo 4, Şekil 4). Uygur ve arkadaşlarının verilerine göre bu oranlar sırasıyla %41 ve %59 idi (5).

Çalışma kapsamına almış olduğumuz şizofrenlerin haklarında daha önce verilmiş 46. maddenin uygulanmasına dair raporu olmayanlar için

güncel suç ilk suç olarak kabul edildi. Haklarında daha önce verilmiş 46 karar bulunanlar ise mükerrer suç kapsamında değerlendirildiler. Bu değerlendirme sonucunda; kadın hasta grubunda önceki suç kaydına rastlanmadı. Toplam 394 olan erkek hasta grubunda ise 46 vakada güncel suçtan önceki tarihlere ait 46. madde kapsamında değerlendirilmiş suç kaydına rastlandı. Mükerrer suç oranının tüm şizofren grubu için %10.9 ve tümü erkek hasta olduğundan erkek hastalar içinde ise %11.7 olduğu görülmektedir (Tablo 5, Şekil 5). Uygur ve arkadaşlarının çalışmasında ise mükerrer suç oranının %16 olduğu bildirilmişti (5).

Mükerrer suç vakalarında güncel suçtan önceki en son suç arasındaki interval değerlendirildiğinde; 46 eski suçun 20'sinin (%43) <=1 yıl içinde gerçekleşmiş olduğunu tespit ettik (Tablo 6, Şekil 6). Bu sonuç musap oldukları hastalıkları nedeniyle ceza ehliyetleri olmayan şizofren suçluların 46. madde kapsamında değerlendirile-

rek muhafaza ve tedavi altına alınmalarında özellikle ağır cezalı suçlarda bu sürenin 1 yıldan az olmamasının oldukça geçerli bir durum olduğunu göstermektedir. Mükerrer suç girişimlerinin ilk yıllarda yapılma oranının %43.5 olduğu gözönüne alındığında gerek toplumun korunması ve gerekse de hastanın kontrolünün sağlanması amacıyla muhafaza ve tedavilerin dikkatli bir şekilde izlenmesi ve sosyal şifaların titizlikle değerlendirilmesi ile takip ve kontrollerin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. 10 yıllık bir süreci kapsamayı planlanan bu çalışmanın 1999-2000 yıllarına ait kesitinin değerlendirilme sonuçları şizofren suçlu grubunun takip ve tedavilerinin önemini ortaya koymaktadır. 10 yıla ait tüm veriler elde edildiğinde özel-

likle muhafaza ve tedavi sürecinin etkinliği de ayrıca değerlendirilecektir.

Kaynaklar

1. *Crime and Violence among mentally ill patients, American Journal of Psychiatry* 133;142-146,1976
2. *Psikiyatrik hastalıklar ve suç, Düşünen Adam dergisi,cilt 4,sayı:1,1991*
F.Maner, Z.Kayatekin, E.Abay, S.saygılı, İ.Şener
3. *Robertson G: Arrest patterns among mentally disordered offenders. British Journal Of Psychiatry; 153, 313-316,1998*
4. *Hodgins S, Hebert J; Une Etude de Relance Aupres de Malades Mentaux Agont Commis des Actes Criminales:29:8,669-675,1984*
5. *Suç işlemiş şizofrenlerin demografik özellikleri ve suç profili: 27. Ulusal Psikiyatri Kongresi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi.*

Adli Tıp günleri 2002'de poster bildiri olarak sunulmuştur.